

Banyoles de la mà de la ciència

“**C**al adonar-se de si no s’ha negligit massa el camp, la muntanya, la marina i pensar si no seria convenient la promoció d’un estat de consciència al respecte”, afirmava Pau Vila en un dels seus darrers escrits, el pròleg a l’excel·lent *Geografia Física del Paísos Catalans* (“Muntanya”, 1976; Ketres ed., 1979).

La resposta afirmativa a aquesta reflexió que Pau Vila

(ciència 26

Foto: Carles Fontseré

donava a la seva pròpia pregunta ens pot servir de pauta en portar novament a (ciència), a través d’un cas “exemplar”, un aplec de materials informatius referents a una zona geogràfica determinada de la nostra terra. Algunes experiències precedents, com per exemple, el nº 9, dedicat parcialment al Parc Natural de Montseny, o el cas semblant referent al vulcanisme de la zona olotina (nº 13), ens han permès de comprovar l’interès del públic lector per articles que permetin augmentar el coneixement científic de qualsevol aspecte relacionat amb la realitat natural i cultural del propi país. Aquest nou interès científic per la realitat que conforma un marc nacional determinat és un fenomen visible des de fa anys a tots els països més avançats, on es multipliquen cada any les edicions de guies locals o regionals de flora i fauna i, sobre tot, augmenta de dia en dia la demanda escolar, la creació “d’itineraris de la natura” com a nous instruments pedagògics d’un gran interès ja que permeten lligar el valor universal de la ciència amb un marc natural que és culturalment el propi.

Restava a fer molta feina a casa nostra en aquesta direcció i aquest número de (ciència), que té com a tema destacat: “Banyoles, de la mà de la ciència”, es situa modestament dins d’aquest nou afany i interès per aquestes qüestions que es copsa actualment a casa nostra. De fet, amb instruments d’anàlisi i de comunicació científica més **amplis que en el passat** no fem sinó continuar i actualitzar la tradició de l’excursionisme científic que, per sort, segueix fent, també en aquest terreny, una important

labor.

Els Països Catalans són pròdigs en espais naturals de gran varietat i considerable interès científic. Però estem segurs que una imaginària enquesta a persones amb un mínim de sensibilitat per aquestes qüestions, a les quals se’ls preguntés per les zones que, sota aquest prisma, són a primer cop d’ull més interessants de Catalunya, situarien la comarca de Banyoles entre les primeres.

En efecte, pocs indrets geogràfics d’Europa apleguen una varietat tan gran d’aspectes o facetes d’interès científic en un espai tan limitat. L’estany de Banyoles és, sens dubte, el protagonista geogràfic i antropològic de la comarca. Conèixer l’origen geològic de l’estany i el funcionament del seu sistema hidrogeològic ha estat durant molts anys un polèmic gran tema d’interès científic. En aquest número de (ciència) el geòleg Miquel Sanz Perera ens ofereix el punt de vista científic actual sobre la qüestió.

Però si Banyoles és conegut en certs cercles científics internacionals és pel fet derivat de la descoberta, l’any 1887, d’una mandíbula fòssil pre nendertalense que fou donada a conèixer pel farmacèutic banyolí, Pere Alsius. La trobada d’aquest fòssil humà començà a atraure a Banyoles i a les seves rodalies nombrosos estudiosos de prestigi internacional. De fet l’atenció de la paleoantropologia i de la paleontologia mundial no ha decaïgut fins el present. Aquest és el tema de l’interessant article que publiquem en aquest número intítulat: *El medi natural i humà de Banyoles 100.000 anys enrera*. Un indret com Banyoles habitat permanentment des de temps tant remots no podia menys que deixar un pòsit cultural, que sota forma de llegendes i mites, ens ha arribat als nostres dies. Un dels articles que publiquem ens presenta un recull d’aquestes narracions netament populars. Dos articles de zoologia: *La fauna de vertebrats de Banyoles* i *Els insectes lepidòpters de Banyoles* completen aquest número de (ciència) en la seva part corresponent a l’estany de Banyoles. En un futur pròxim publicarem altres treballs científics sobre la zona. Amb això el que pretenem és obrir la curiositat dels lectors per una àrea geogràfica que, com dèiem al principi, es pot considerar “exemplar” des del punt de vista científic. L’originalitat de l’indret i el valor dels estudis fets sobre Banyoles i les seves rodalies fan que aquesta zona sigui mereixedora d’una *protecció especial*. En aquest sentit l’increment, aquests darrers anys, dels esports nàutics a l’estany és un fet preocupant que mereixeria ésser estudiat amb atenció. Els banyolins són els primers interessats en la preservació d’una zona tan privilegiada per la natura.

Ens resta agrair a la Diputació de Girona, en la persona del seu president, Arcadi Calzada, l’ajut i col·laboració que hem trobat per a la confecció d’aquest número de (ciència). Aquest agraïment l’hem de fer extensiu a totes les persones que han col·laborat en la preparació dels materials sobre Banyoles presents a la revista.